

Gasus Dossier- und Fordertechnik GmbH proti Nizozemsku, rozsudek ze dne 23. 2. 1995

Stěžovatel: Gasus Dossier- und Fordertechnik GmbH

Žalovaný stát: Nizozemsko

Číslo stížnosti: 15375/89

Datum: 23.02.1995

Článek Úmluvy: čl. 26

čl. 6 odst. 1

Rozhodovací formace: Senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: kritéria přípustnosti, majetek, vlastnictví, vyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy

Významnost: 1

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

23. února 1995

VĚC GASUS DOSIER- UND FORDERTECHNIK GMBH

(Rozsudek ve věci Gasus Dossier- und Fordertechnik GmbH versus Nizozemí)

Evropský soud pro lidská práva, zasedající v souladu s článkem 43 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a příslušnými ustanoveními Jednacího řádu A jako Senát, který tvořili následující soudci: R. Ryssdal, předseda, F. Golcuklu, R. Macdonald, C. Russo, S. K. Martens, I. Foighel, G. Mifsud Bonnici, P. Jambrech, K. Jungwiert, a dále H. Petzold, tajemník Soudu, po neveřejné poradě, která se konala ve dnech 22. září 1994 a 24. ledna 1995, posledně uvedeného data vynesl následující rozsudek:

POSTUP

1. Případ byl Soudu předán Evropskou komisí pro lidská práva (dále jen „Komise“) 9. prosince 1993 v tříměsíční lhůtě stanovené článkem 32 § 1 a článkem 47 Úmluvy. Tomu předcházelo podání stížnosti (č. 15375/89) proti Nizozemskému království, předložené Komisi podle článku 25 dne 6. července 1989 společností s ručením omezeným, založenou legálně podle německého práva, Gasus Dossier- und Fordertechnik GmbH.

Požadavek Komise vycházel z článku 44 a 48 a z prohlášení, jímž Nizozemí uznalo obligatorní pravomoc Soudu (článek 46). Předmětem žádosti bylo získání rozhodnutí, zda skutkový děj případu zakládá porušení závazků žalovaného státu podle článku 1 Protokolu č. 1.

2. V odpovědi na dotaz učiněný v souladu s ust. 33 § 3 (d) Jednacího řádu A žadatel (společnost) uvedl, že si přeje zúčastnit se řízení, a ustanovil advokáta, který ho bude zastupovat (ust. 30),

ale odmítl se zúčastnit slyšení Soudu. Německá vláda poté, co byla tajemníkem Soudu informována o svém právu zasahovat do případu (článek 48 /b/ Úmluvy a ust. 33 § 3 /b/), zaslala 27. prosince 1993 dopis, ve kterém naznačila, že tak nehodlá učinit.

3. Do ustaveného Senátu byl z moci úřední jmenován pan S. K. Martens, zvolený soudce holandské národnosti (článek 43 Úmluvy), a pan R. Ryssdal, předseda Soudu (ust. 21 § 3 /b/). Dne 24. ledna 1994 vylosoval předseda v přítomnosti tajemníka dalších sedm členů, a to pány R. Macdonalda, C. Russoa, N. Valiicose, I. Foighela, G. Mifsuda Bonniciho, P. Jambreka a K. Jungwierta (článek 43 in fine Úmluvy a ust. 21 § 4). Následně pan Golcuklu, zastupující soudce, nahradil pana Valticose, který se dalšího projednávání případu nemohl zúčastnit (ust. 22 § 1 a 24 § 1).
4. Pan Ryssdal z titulu předsedy Senátu (ust. 21 § 5) prostřednictvím tajemníka konzultoval se zástupcem nizozemské vlády (dále jen „Vláda“) a delegátem Komise postup soudního řízení (ust. 37 § 1 a 38). Na základě toho tajemník obdržel vyjádření žadatelů 16. května 1994 a vyjádření Vlády 15. června 1994. Doplňující materiály byly od žadatele obdrženy 19. srpna 1994 a od Vlády 24. srpna. Delegát nepředložil žádné písemné vyjádření.
5. V souladu v rozhodnutím předsedy se veřejné zasedání konalo v Paláci lidských práv ve Strasbourgu 19. září 1994. Soud předtím vykonal přípravné řízení.

K Soudu se dostavili:

(a) za Vládu K. de Vey Mestdagh, ministerstvo zahraničí, zástupce Vlády. H. D. O. Blauw, advokát, právní zástupce, A. van Vliet, ministerstvo financí, A. van Eijsden, ministerstvo financí, poradci;

(b) za Komisi G. H. Thuneová, delegát.

Soud vyslechl úvodní přednesy paní Thuneové a pana Blauwa a rovněž jejich odpovědi na otázky položené soudem a některými jeho členy.

SKUTKOVÁ ZJIŠTĚNÍ

1. Zvláštní okolnosti případu
2. Žadatel, společnost Gasus Dosier- und Fordertechnik GmbH (dále jen „Gasus“), je společností s ručením omezeným založenou podle německého práva, s registrovaným sídlem ve WUrzburgu, Německo.
3. Pozadí případu
4. Dne 17. června zástupce Gasusu v Nizozemí obdržel od nizozemské společnosti Atlas Junior Beton B.V. (dále jen „Alias“) z Leiderdru objednávku na míchačku na beton a doplňkové vybavení. Objednávka byla Gasusem písemně potvrzena 18. června 1980. Gasus připojil ke svému dopisu obecné podmínky prodeje, které zahrnovaly následující:

“Ponecháváme si vlastnictví doručeného zboží až do doby, kdy jsou všechny pohledávky, současné i budoucí, včetně doplňujících požadavků vyplývajících zjednání se zákazníkem, zcela vyrovnány.”

a

„... V případě zahraničních obchodu platí pouze zákony Spolkové republiky Německo.“

Gasus následně obdržel objednávku na další doplňkové vybavení a potvrdil ji písemně 21. července 1980, opět přikládaje své obecné podmínky prodeje.

Bylo dojednáno, inter alia, že Atlas zajistí zvedací techniku a pracovníky potřebné k sestavení stroje, jehož hlavní součást vážila pět tun.

Mezi 25. červencem a 28. srpnem 1980 Gasus zaslal Atlasu faktury na celkovou částku 125 401.24 německých marek (DEM), proti čemuž, Atlas nic nenamítal. Gasus obdržel pouze 21 672 DEM před událostmi, které jsou předmětem stížnosti.

1. Zabavení míchačky na beton a bankrot Atlasu
2. Stroj byl Gasusem instalován v areálu Atlasu; práce trvaly od 28. července do 2. srpna 1980
3. Dne 31. července 1980 zabavil daňový správce všechny movitý majetek v areálu Atlasu za účelem nuceného prodeje v souladu s třemi soudními příkazy vydanými výběrčím přímé daně (dále jen „výběrčí daní“) na celkovou částku 67 741, 59 nizozemských guldenů (NLG). Oficiální záznam obsahuje zmínku o míchačce na beton. Zpráva o zabavení byla podána Atlasu, ne však Gasusu.
4. Jelikož nebyl schopen plnit své finanční závazky. Atlas požádal o moratorium, které mu bylo přiznáno Krajským soudem v Haagu 16. října 1980.
5. Správce, právník pověřený krajským soudem, uznal, že pro Atlas nebylo možné pokračovat v jeho činnosti nezávisle, a podařilo se mu zapojit další podnik, Van Baarsen Wandplalen B. V., který jeho podnikání převzal.

Pod nátlakem zákazníků Atlasu, kteří trvali na tom, že do 23. října 1980 by mělo být dostatečně zajištěno pokračování výroby, Atlas spolu se správcem a Van Baarsenem dospěli toho data k dohodě o převzetí podniku Van Baarsenem. Tato dohoda byla uskutečnitelná pouze za spolupráce hypotečních věřitelů Atlasu - dvou bank, které Atlas financovaly a vyměnily si, že vlastnictví určitých částí jeho movitých aktiv bude převedeno do jejich svěřenské správy jako záruka - a výběrčí ho daní, který zabavil veškerý movitý majetek v areálu Atlasu. Dohoda záležela na podmínce, že žádná třetí strana nebude uplatňovat přednostní právo na majetek, kterého se dohoda týká.

Van Baarsen by zaplatil paušální sumu 500 000 NLG za převzetí strojů Atlasu a zboží na skladě. Polovina této sumy by byla vyplacena daňovým úřadům a druhá polovina bance. NIB, která byla zmocněným vlastníkem určitého majetku, jehož se netýkalo zabavení daňovým úřadem.

Van Baarsen pokračoval v podnikání Atlasu v areálu za posledně uvedených předpokladů od 27. října, užívaje stroje a pracovní síly Atlasu.

12. Dne 21. října 1980 Gasus zaslal správci Atlasu dopis, který tento obdržel 24. října. V něm uvedl, že z peněz, které mu Atlas dlužil, obdržel pouze 21 672 DEM. a požadoval vyplacení zbylé částky. Rovněž, upozornil, že míchačka na beton bude 30. října odebrána, pokud nebudou do 28. října poskytnuty dostačující záruky platby.

K vyplacení nedošlo, ale nejeví se, že by Gasus cokoli podnikl.

13. Konkurs Atlasu byl vyhlášen 30. října 1980 na žádost jeho správce a se souhlasem jeho vedení, přičemž správce byl znovu pověřen jako konkursní správce.

Konkursní řízení bylo stanoveno na 20. června 1990 pro nedostatek dalšího majetku k rozdělení. Žádný z neuspokojených věřitelů Atlasu nezískal ani část ze svých požadavků.

14. Dne 4. března 1981 obdržel ředitel pro přímé daně od Gasusu dopis, v němž z obavy před zabavením stroje vznesl námitku ve správním řízení proti zabavení. Dopisem z 15. května 1981 ředitel prohlásil administrativní námitku za nepřípustnou, protože nebyla vznesena v sedmidenní lhůtě po zabavení, jak je požadováno článkem 16 § 1 zákona o vybírání daní z roku 1845 (dále jen „zákon 1845“ - viz níže uvedený odst. 29), dodává, že v žádném případě nevidí důvod ke zrušení příkazu k zabavení a že při rozhodování, zda tak učinil, nebyl ovlivněn skutečností, že administrativní námitka byla podána pozdě.

15. Řízení u krajského soudu v Utrechtu
16. Dne 22. května 1981 Gasus zahájil řízení proti konkursnímu správci Atlasu a Van Baarsenu u krajského soudu v Utrechtu, aby získal příkaz k navrácení míchačky na beton. Při řízení před Komisí Gasus prohlásil, že oba, správce i Van Baarsen, uznali vlastnictví Gasusu, ale odmítli se stroje vzdát, jelikož byl stále v držení daňových úřadů. Nezdálo se, že by toto řízení mohlo dospět k nějakému závěru.
17. Dne 17. září 1981 Gasus zažaloval výběrčího daní, konkursního správce a Van Baarsena u krajského soudu v Haagu. Protestoval proti zabavení a požadoval vydání příkazu, aby výběrčí daní zrušil zabavení míchačky na beton, a dalšího příkazu konkursnímu správci a Van Baarsenu, aby nebránili výkonu práv Gasusu.

Pozice Gasusu může být shrnuta následujícím způsobem. Jeho námitka proti zabavení byla založena na tvrzení, že míchačka na beton nebyla 31. července 1980 v provozu, tudíž nemohla být součástí „vybavení domu či usedlosti“ v rámci znění článku 16 § 3 zákona 1845 (viz níže uvedený odst. 29). Případně pak také na tom, že zabavení bylo z různých důvodů v rozporu s občanským právem. A konečně na skutečnosti, že článek 16 § 3 brání třetí straně v protestu proti zabavení postihujícímu její vlastní majetek, což se rovná odepření „práva na projednání soudem“, které je zaručeno článkem 6 § 1 Úmluvy.

17. Výběrčí daní v odpovědi podal rozsáhlou obhajobu. Konkursní správce a Van Baarsen sami neučinili prohlášení o projednávaných záležitostech, ale požadovali, aby prohlášení výběrčího daní na obhajobu a následné repliky byly brány jako jejich vlastní.
18. Krajský soud vynesl svůj rozsudek 21. prosince 1983. Zaujímaje stejné stanovisko jako výběrčí daní rozhodl, že skutečnost, že míchačka na beton nebyla v době zabavení v provozu, neruší platnost samotného zabavení. Pokud se řízení týkalo námitky proti zabavení podle článku 16 § 3 zákona 1845, soud nemohl vyhovět stížnosti Gasusu, že zabavení bylo nezákonné; jediným přípustným cílem takového řízení mohlo být posouzení, zda bylo vyhověno podmínkám článku 16 § 3. Dále, článek 6 § 1 Úmluvy zde nepříslušel a proto nebyl porušen, jelikož článek 16 se týkal uvalení a vybírání daní a zplnomocňoval státní úřady k rozhodnutím při běžném plnění povinností podle veřejného práva, tudíž se netýkal „soukromých práv a závazků“.
19. Řízení Odvolacího soudu v Haagu
20. Gasus se odvolal k Odvolacímu soudu v Haagu, vyzýváje správce bankrotu Atlasu 19. března 1984 a výběrčího daní a Van Baarsena 20. března.

Prvním důvodem odvolání Gasusu bylo, že krajský soud chyboval při rozhodnutí, že zabavení bylo platné, ačkoliv míchačka na beton byla v projednávané době mimo provoz. Druhý a třetí důvod odvolání byly založeny na odmítnutí krajského soudu zabývat se obviněními Gasusu z nezákonnosti a přijmout jeho (vrzem založená na článku 6 § 1 Úmluvy.

Výběrčí daní odpověděl, že stížnosti Gasusu týkající se článku 16 § 3 zákona 1845 se rovnaly obvinění z odnětí majetku v rozporu s článkem 1 Protokolu č: 1. Popřel však, že k takovému porušení došlo.

20. Zasedání se konalo, po výměně vyjádření stran k řízení, 16. září 1986.

Na tomto zasedání se právní zástupce Gasusu znovu odvolával na článek 6 § 1 Úmluvy. Podle jeho názoru bylo pro aplikovatelnost tohoto ustanovení rozhodující to, zda žalující strana požadovala ochranu práva, které by bylo klasifikováno jako „soukromé“ v rámci znění tohoto ustanovení. Jelikož Gasus požadoval ochranu proti porušení svého práva na vlastnictví míchačky na beton výběrčím daní, nepochybně „soukromého“ práva ve smyslu znění zmíněného ustanovení, článek 6 § 1 zde platil: byl navíc porušen tím, že článek 16 § 3 zákona 1845 představoval omezení přístupu k soudu s ohledem na druh majetku v něm zmiňovaný.

Právní zástupce Gasusu sice souhlasil, že Gasus byl zbaven části svého vlastnictví a následkem toho Utrpěl újmu, úmyslně však odmítl odkaz na článek 1 Protokolu č. 1. V rozporu s tím, co před soudem první instance i odvolacím soudem navrhoval výběrčí daní, tvrdil, že článek 16 § 3 nesouvisí se zbavením majetku, ale brání v přístupu k soudu těm, kteří hledají ochranu před zabavením a prodejem svého majetku. To vyplývá z jeho znění. Z článku 14 Ústavy, který zakazuje vy vlastněn i bez náhrady, také mimochodem vyplývá: jestliže by článek 16 § 3 byl ustanovením týkajícím se zbavení majetku, byl by v rozporu s článkem 14 Ústavy. Ze zásady, že ustanovení holandské legislativy nemohou být formulována neslučitelně s Ústavou, vyplývá, že článek 16 § 3 tudíž musel být chápán pouze jako ustanovení bránící přístupu k soudu. Spory vyplývající z článku 16 § 3 byly proto „procesního“, nikoliv „hmotně právního“ charakteru, a proto zde byl více na místě článek 6 § 1 Úmluvy a nikoli článek 1 Protokolu č. 1.

Jelikož článek 16 S 3 evidentně porušoval článek 6 § 1, neměl být - v souladu s článkem 94 Ústavy aplikován. To znamenalo, že článek 456 a následující občanského správního řádu platily bez omezení, a toto naopak znamenalo, že Gasus se mohl dovolávat svého práva na vlastnictví míchačky na beton, která tudíž nebyla předmětem zabavení.

21. Odvolací soud vydal rozsudek 3. prosince 1986.

Stejně jako krajský soud rozhodl, že zabavení nebylo narušeno faktem, že míchačka na beton nebyla v dané době plně zprovozněna: zamýšlené užití míchačky bylo již určeno a veškeré úsilí směřovalo k jejímu zprovoznění a k zaručení, že bude dlouhodobě sloužit Atlasu. Míchačka proto byla kvalifikována jako „vybavení“ tovární budovy Atlasu. První důvod odvolání byl tudíž odmítnut.

Druhý a třetí důvod byly rovněž zamítnuty.

Po stanovení, že právo, které se Gasus dovolával, bylo „právem soukromým“ v rámci znění článku 6 § 1. odvolací soud dále rozhodl:

„Otázkou proto je, zda v tomto případě přístup k soudu a řádnému procesu byly pro Gasus dostatečně zajištěny. Pro zodpovězení je nezbytné zjistit, kterým ustanovením, pokud je relevantní v tomto případě, se řídí pojem vlastnictví a postup s ním spojený.

V člancích ... oddílu I Úmluvy je, kromě výše uvedeného článku 6, stanoveno a, kde je to nezbytné, definováno množství základních práv. Právo na vlastnictví mezi nimi není. To je stanoveno v Protokolu č. 1 Úmluvy ...

Článek 1 Protokolu č. 1 proto opravňuje národní zákonodárce schvalovat zákony omezující užití majetku či zcela zbavující jedince takového užití ze zvláštních důvodů souvisejících s veřejným zájmem: jestliže však dojde ke sporu, zda takový zákon byl v určitém případě správně aplikován, projednávanému vlastníku zůstává oprávnění, jak stanoví článek 6 Úmluvy, na přístup k soudu a řádnému procesu, aby bylo použítí zákona zhodnoceno. Jedním z takových ustanovení domácího práva, oprávněným podle článku 1 Protokolu č. 1. je článek 16 § 3 zákona 1845. Z pravidla v něm zakotveného vyplývá, že zabavení provedené daňovými úřady za účelem daňového vyrovnání ve skutečnosti zbavuje třetí stranu vlastnictví položek movitého majetku za podmínky, že v době realizace zabavení byl takový objekt na pozemku daňového dlužníka a sloužil jako část jeho „vybavení“. Zda bylo zabavení jeho majetku, posuzováno za této podmínky, správně provedeno, je záležitost, kterou poškozená třetí strana může projednat u obvyklého civilního soudu při řádném soudním řízení. Při posuzování zákonnosti zabavení soud nemusí brát v úvahu, zda příslušný majetek je či není vlastněn daňovým dlužníkem, jelikož tento bod je naprosto irrelevantní - kromě jistých výjimek, které zde nemají význam - z hlediska smyslu příslušného ustanovení. Toto rovněž odkrývá význam ustanovení, že třetí strana „nikdy nemůže zpochybnit zabavení za účelem daňového

vyrovnání“. To neznamena, že by nemohla zahájit jednání u soudu, ale spíše to, že jednání u soudu nemůže úspěšně zahájit námitkou, jako důvodem svého jednání, že zabavení je nezákonné, jelikož zabavený majetek patří jí a nikoli daňovému dlužníkovi. Z toho vyplývá, že ustanovení článku 456 § 1 občanského správního řádu pro ni v tomto smyslu nemá význam, jelikož článek 16 § 3 zákona 1845 se od něj odchyluje jako lex specialis.

Z výše uvedeného vyplývá, že nedošlo k porušení článku 6 Úmluvy a že krajský soud jednal správně, jestliže se nezabýval obviněním, že výběrčí jednal nezákonně, když zabavil míchačku na beton patřící Gasusu ...“

1. Jednání u Nejvyššího soudu

2. Gasus se dovolal podle zákona k Nejvyššímu soudu 3. března 1987. Udal důvody, z nichž každý byl rozdělen do několika částí. Hlavní obhájce poznamenal, že několik těchto důvodů a mnoho jejich částí byly pouhými variacemi na jedno téma.

Odvolací soud se při posuzování této věci podle článku 1 Protokolu č. 1 mýlil. Článek 16 § 3 zákona 1845 byl „procesním“, nikoliv „hmotně právním“ ustanovením, a měl být proto posuzován pouze v souvislosti s článkem 6; skutečnost, že nemožnost přístupu k soudu mohla vést ke ztrátě majetku, znamenala pouze, že zájmy chráněné článkem 6 byly velmi reálné.

Gasus pokračoval prohlášením, že článek 16 § 3 porušoval článek 6, jelikož povoluje třetí straně napadnout zabavení jejího majetku na cizím pozemku daňovými úřady pouze v případech, kdy tento majetek není „plody nebo plodinami“ nebo „vybavením“ nebo určený ke „kultivaci či obdělávání půdy“. Jestliže projednávaný majetek spadl do jedné z těchto kategorií, pak neexistoval žádný důvod k zahájení jednání. Článek 16 § 3 byl inspirován potřebou prevence daňových úniků, ale vývojem podnikatelské činnosti a obchodního práva zastaral, zadržování vlastnického práva se stalo obecně přijatelnou a zcela legální formou záruky. Výběrčí daní jednal při zabavení míchačky na beton nezákonně, jelikož Gasus se na daňovém úniku nepodílel.

Každopádně, i kdyby se článek 1 Protokolu č. 1 použil (což Gasus odmítal), povoloval státům Úmluvy zasahovat do pokojného užívání majetku daňovým dlužníkem jen do té míry, aby bylo zajištěno zaplacení daní, které dlužil. Nepovoloval jim připravit o majetek třetí strany.

Nemělo být přijato, že článek 1 Protokolu č. 1 opravňoval větší zásahy do práv občanů než článek 14 Úmluvy, který zakazoval vyvlastnění bez náhrady. Jestliže článek 16 § 3 zákona 1845 byl chápán jako „zásadní“ ustanovení, jasně se rovnal ustanovení umožňujícímu odebrání majetku státem ve veřejném zájmu.

Konečně výběrčí daní neinformoval nikdy Gasuse o zabavení, které provedl.

23. Po konzultaci s názorem svého generálního prokurátora Nejvyšší soud dovolání zamítl 13. ledna 1989. Zdůvodnění bylo následující:

„3.1. Zjevným záměrem důvodů dovolání I-III je tvrdit, že ustanovení článku 16 § 3 zákona 1845 z 22. května 1845 ... jsou neslučitelná s článkem 6 Úmluvy a (nebo) článkem 1 Protokolu č. 1. Při hodnocení tohoto tvrzení je důležité následující:

(a) Článek 16 zákona 1845. obzvláště jeho třetí paragraf, znamená, že výběrčí daní má právo na soudní získání majetku třetí strany, popsaného v tomto odstavci a „umístěného na pozemku daňového dlužníka v době zabavení

(b) Námitka, kterou třetí strana může vznést u civilního soudu proti zabavení svého majetku, je v zásadě omezena na otázku, zda podmínky její použitelnosti popsané v článku 16 § 3 byly splněny:

jinak může třetí strana vznést námitku ve správním řízení k dozorčímu úřadu pro přímé daně prostřednictvím stížnostního řízení, na něž je odkázáno v odstavci 1 tohoto článku .

(c) Z ustanovení kapitoly V základního zákona o státních daních a článku 5. úvodu a odstavce (m). zákona o odvolání proti správním rozhodnutím vyplývá, že proti rozhodnutí dozorčího úřadu o námitce ve správním řízení nemůže být podáno odvolání ke správnímu soudu. Třetí strana může proti takovému rozhodnutí následně zahájit jednání u civilního soudu, pravděpodobně formou zkráceného řízení na základě prohlášení, že došlo k nezákonnému jednání. Při tomto může třetí strana založit svou stížnost na nezákonnost na námitce, že dozorčí úřad jednal v rozporu s obecným principem správného užívání úřední moci.

(d) Ustanovení Směrnic pro vybírání daní z roku 1961 (Usnesení z 8. prosince 1961, č B 1/18516), obzvláště § 30. jsou v této souvislosti také důležitá. Ačkoliv Směrnice 1961 neobsahují právní normy, z principu správného užívání úřední moci vyplývá, že dozorčí úřad se nemůže k nevýhodě třetí strany odchýlit od pravidel daných Směrnicemi, jak jsou interpretována soudem. Jestliže se od nich odchýlí, v zásadě jedná vůči třetí straně nezákonně.

(e) Pokud se týká obsahu § 30 Směrnic, následující charakteristika ustanovení obsažených v bodu 9 by měla být stručně uvedena. Je v souladu s metodou dozorčího úřadu, že vlastnické právo třetí strany bude v zásadě respektováno v případech „skutečného vlastnictví“. Ale vymáhání majetku třetí strany je obecně oprávněné, jestliže „okolnost, že majetek právně patří jiné osobě, byla přednesena hlavně kvůli vyloučení možnosti vymáhání takového majetku za dluhy daňového plátce nebo k zajištění, aby třetí strana měla přednostní právo na vymáhání tohoto majetku“. Jedním z příkladů, který zde lze uvést, je ten, kdy dodavatel zboží si na něj osvojuje vlastnické právo. Bylo prokázáno, že Gasus toto učinil jako dodavatel zboží, které je předmětem sporu.

(f) V § 30, bodě 8. Směrnic 1961 je také stanoveno, že administrativní námitka vznesená třetí stranou bude projednána, i když nebude přednesena včas, tj. ve zmíněné lhůtě 7 dnů od data zabavení, jak je uvedeno v článku 16 § 1 zákona 1845. Z toho vyplývá, že třetí strana, která přednese administrativní námitku pozdě, má právo na její projednání. Jelikož třetí strana nemusí být varována, že došlo k zabavení, a čas zmíněné lhůty lak již, běží (ani zákon, ani Směrnice nepožadují oznámení, případně jinou formu varování třetí sírany), musí být přijato, částečně ve smyslu článku 6 Úmluvy, že třetí strana se může v tomto případě obrátit o pomoc na civilní soud způsobem popsáným výše v pododstavcích (c) a (d).

3.2. Na tomto pozadí nemohou být argumenty rozvinuté v důvodech dovolání I-III přijaty jako správné.

Třetí strana, jejíž zboží bylo zabaveno, má možnost nápravy jednání výběrčího daní a dozorčího úřadu u nezávislého a nestranného soudu zřízeného zákonem, aby bylo vyhověno požadavkům článku 6 § 1 Úmluvy

Nemůže být také řečeno, že vymáhání, zboží patřícího třetí straně, jako Gasusu. která si jako jeho dodavatel na něj činí vlastnické právo na základě článku 16 § 3 zákona 1845, není slučitelné s článkem 1 Protokolu č. 1. To proto, že článek 16 § 3 je považován za obligatorní ustanovení, které stát považuje za nezbytné pro zajištění placení daní způsobem, který garantuje, že toto placení není rušeno nárokováním vlastnického práva třetí stranou-dodavatelem.

Důvody dovolání I-III nejsou uznány s ohledem na výše uvedené, bez ohledu na platnost tvrzení udaných odvolacím soudem, který tyto důvody napadá.

3.3. Jelikož v souladu s jeho vysvětlením důvod dovolání IV slaví na předchozích důvodech, rovněž

nemůže uspět. Pokud se týká návrhu, že článek 16 § 3 neměl být aplikován, jelikož „zastaral následkem vývoje podnikatelské činnosti a obchodního práva“. důvod je bezpředmětný.

3.4. Důvod dovolání V namítá proti názoru odvolacího soudu, že výběrčí daní nemá povinnost informovat, v tom smyslu, že by měl Gasusu zaslal oznámení poté, co zboží bylo zabaveno. Tento důvod se zamítá.

Jak je již výše uvedeno v odst. 3.1.(f), ani zákon 1845. ani Směrnice pro vybírání daní neukládají povinnost vydat upozornění. Ačkoli taková povinnost může za jistých okolností být dovozována z nepsaného práva, v této souvislosti nebyly Gasusem žádné takové okolnosti uvedeny.

3.5. Jelikož žádný z důvodů dovolání neospravedlňuje zrušení rozsudku, proti kterému bylo podáno, musí být toto dovolání zamítnuto.“

Výše uvedeny rozsudek Nejvyššího soudu byl publikován v Rechtspraak van de Week (Právní týdeník RvdW). 1989, 28; ve Vakstudie Nieuws (Odborné noviny - VN). 1989, s. 363; v Nederlandse Jurisprudentie (Nizozemská soudní sbírka - NJ), 1990, 211; a v Beslissingen in Bclastingzaken (Sbírka rozhodnutí v daňových případech - BNB), 1989/129. Byl uvítán komentátory jako materiál vnášející jasno, pokud jde o rozsah dostupné právní ochrany proti užití článku 16 § 3 daňovými úřady (komentáře k rozsudku Nejvyššího soudu v tomto případě - E. A. Alkema v NJ. 1990, 211 a H. J. Hofstra v BNB. 1989/129; komentář W. H. Heemskerka k rozsudku Nejvyššího soudu z 26. května 1989. NJ, 1990. 131).

1. Příslušné domácí právo
2. Příslušná ustanovení Ústavy Nizozemského království
3. Ústava z roku 1983 výslovně nezaručuje vlastnické právo. Článek 14 stanoví:

„1. Vyvlastnění může být nařízeno pouze v obecném zájmu a proti náhradě předem stanovené, v souladu s pravidly stanovenými zákonem či odvozenými předpisy.

2.
3. V případech určených zákonem či odvozených předpisy existuje právo na náhradu či částečnou náhradu za újmu, jestliže je majetek zničen či znehodnocen v obecném zájmu odpovědnými orgány nebo krácen výkon vlastnických práv.“

Článek 104 stanoví:

„Daň království může být uložena na základě zákona. Jiné poplatky uložené Královstvím se řídí zákonem.“

Podle nizozemského ústavního práva nemohou soudy posuzovat soulad zákonů s Ústavou. Článek 120 stanoví:

„Soudy neposuzují ústavnost zákonů a smluv.“

1. Příslušná ustanovení občanského zákoníku, obchodního zákoníku a občanského soudního řádu
2. V projednávané době ještě platil občanský zákoník z roku 1838. Jeho platnost, pokud jde o vlastnické právo, skončila v roce 1992 vydáním nového občanského zákoníku; množství ustanovení obchodního zákoníku a občanského soudního řádu bylo změněno nebo zrušeno ve stejné době. Následující souvisí se zákony platnými v době skutečností, proti nimž byla podána stížnost.
3. Podle článku 1177 občanského zákoníku mohly být dluhy v zásadě splaceny vším majetkem patřícím dlužníkovi, movitým či nemovitým. Zákonná ustanovení někde povolovala určité

omezené výjimky, pro tento případ ale irrelevantní.

Článek 1177 doplňoval princip paritas creditorum: všichni věřitelé byli oprávněni pokrýt dluhy z majetku dlužníka přiměřeným dílem podle velikosti svých požadavků, pokud by se některý z nich nedožadoval práva na přednostní splacení. Takové právo vyplývalo, inter alia, z výslovných zákonných ustanovení zajišťujících přednostní právo. Tato přednostní práva byla založena na povaze dluhu (článek 1180) a jejich pořadí priority bylo určeno zákonem. Většina přednostních práv byla zakotvena v občanském zákoníku, ale ne ta, která se týkala daňových úřadů, pro něž občanský zákoník odkazoval na zvláštní předpisy (článek 1183 § 1).

Přednostní právo se může týkat určitých položek majetku nebo všeho majetku patřícího dlužníkovi: obecně přednostní práva prvně zmíněného typu mají přednost před dále zmíněnými (článek 1184).

Článek 1185 vypočítává dluhy kryté přednostním právem na určitý majetek patřící dlužníkovi. Tyto zahrnují, inter alia, nájem dlužený podle nájemní smlouvy a cenu dluženou prodejci movitého majetku.

Článek 1186 stanoví následující:

„1. Majitel si může činit nároky na své přednostní právo soudním vymáháním plodů a plodin stále spojených se stromem větvemi či se zemí kořeny, stejně jako plodů, sklizených či nesklizených, nacházejících se na pozemku, a všech věcí přítomných na pozemcích sloužících buď jako vybavení pronajatého pozemku nebo farmy nebo ke kultivaci půdy, jako je dobytek, zemědělské nářadí a podobně, nehledě na to, zda výše zmíněné předměty patří nájemci či ne.

2. Avšak jestliže nájemce vlastní zboží zakoupené na splátky, majitel není oprávněn uplatnit své přednostní právo proti prodejci, týká-li se smlouva o koupi na splátky semen či nářadí, nebo je-li prokázáno, že majitel o takové smlouvě věděl.

3. ... „

Článek 1190 stanoví následující:

„Prodejce movitého zboží, jež dosud nebylo zapláceno, může uplatnit své přednostní právo na prodejní cenu tohoto zboží, je-li stále v držení dlužníka, nehledě na to, zda bylo přesně stanoveno datum prodeje.“

Článek 1191 stanoví následující:

„1. Jestliže pro prodej nebylo stanoveno přesné datum, prodejce je dokonce oprávněn požadovat zboží nazpět, pokud je v držení kupujícího, a tím předejít dalšímu prodeji, přičemž platí, že je požadováno nazpět v třicetidenní lhůtě od doručení.

2. Články 231, 233, 234, 236 a 237 obchodního zákoníku platí analogicky.“

Mělo by být zaznamenáno, že článek 1191 se netýkal přednostního práva, ale zaručoval prodejci právo odstoupit od prodeje prostřednictvím prohlášení předaného kupujícímu a znovu nabýt vlastnictví zboží dříve prodaného a doručeného. Prodejce pak může požadovat nazpět své zboží, v určité lhůtě, i od třetí strany. Články 231 a násl. obchodního zákoníku regulovaly použití podobného práva v případě konkursu dlužníka (viz níže uvedený odst. 35).

27. Články 439 a další občanského soudního řádu stanovily pravidla pro vymáhání movitého majetku dlužníka. Podle jednoho z těchto pravidel takové vymáhání začíná zabavením, které obvykle vyžaduje rozsudek soudu (ačkoliv zákon stanovuje výjimky, například v daňových

případech, viz. níže uvedený odst. 28). Článek 456. na který odkazuje článek 16 zákona 1845, stanoví:

„1. Ten, kdo požaduje stát se majitelem, v plném rozsahu nebo částečně, zabaveného zboží, může vznést námitku proti jeho prodeji prostřednictvím prohlášení obsahujícího důvody této námitky a adresovaného straně, v jejíž prospěch bylo zboží zabaveno, a osobě, proti níž zabavení směřuje, a předloženého správci: vše pod hrozbou neplatnosti.

2. ...

3. ...“

4. Zabavení zboží, patřícího třetí straně a přítomného na pozemku daňového dlužníka, daňovými úřady

5. V projednávané době v souladu s článkem 12 zákona 1845 měly daňové dluhy přednost před všemi ostatními dluhy s výjimkou soudních výloh a jiných nákladů spojených s nuceným prodejem zboží a dluhů jistěných hypotékou. Zboží patřící třetí straně, zabavené v souladu s článkem 16 § 3 (viz níže uvedený odst. 29) bylo rovněž předmětem této přednosti (rozsudek Nejvyššího soudu z 5. října 1979, NJ 1980. 280).

Článek 14 zákona 1845 opravňoval daňové úřady k zabavení dlužníkovy movitého i nemovitého majetku a jeho prodeje za účelem vyrovnání dluhu. Předchozí rozsudek stanovující dluh a nařizující dlužníkovi jeho splacení nebyl požadován. Zabavení v souladu s tímto ustanovením bylo založeno na oznámení o exekuci učiněném výběřčím daně. Taková obsílka byla doručena dlužníkovi a zabavení a nucený prodej jeho majetku následovaly v případě nezaplacení. Článek 14 přímo specifikoval, že tento exekuční výměr měl stejný právní účinek jako rozsudek. Následně článek 14 § 2 stanovil, že exekuční výměr výběřčího daní o exekuci bude uskutečněn podle ustanovení občanského soudního řádu upravujících výkon rozsudků (viz výše uvedený odst. 27).

Článek 15 dával daňovému dlužníkovi právo vznést námitku u civilního soudu proti exekučnímu výměru, ačkoliv důvody, na kterých taková námitka mohla být založena, byly omezené. Určoval rovněž, že taková námitka neměla odkladný účinek, ačkoliv bylo možné usilovat o příkaz k odložení exekuce ve zkráceném řízení.

29. Článek 16 doplňoval právo odporovat exekučnímu výměru dané dlužníkovi článkem 15 a zajišťoval podobné právo třetí straně činící si nárok na vlastnictví movitého majetku zabaveného na dlužníkově pozemku. Článek 16 by měl být posuzován ve spojení s článkem 14, který stanovil, že příslušná ustanovení občanského soudního řádu jsou použitelná. Jeho účelem bylo vymezit práva třetí strany podle článku 456 (viz výše uvedený odst. 27). Článek 16 stanoví:

„1. Třetí strana požadující úplné nebo částečné právo k movitému majetku, který byl zabaven v souvislosti s daňovým dluhem, může vznést námitku ve správním řízení k dozorčímu orgánu pro přímou daň, přičemž platí, že námitka ve správním řízení bude předložena před prodejem a ne později než sedm dní od dala zabavení. Námitka ve správním řízení bude předložena výběřčímu daní, který potvrdí její přijetí. Dozorčí orgán rozhodne co možná nejdříve. Prodej se neuskuteční během osmidenní lhůty od oznámení rozhodnutí namítajícímu a osobě, proti které bylo zabavení namířeno, přičemž oznámení bude obsahovat datum prodeje.

2. Zainteresoovaná strana vznesením námitky ve správním řízení podle předchozího odstavce neztratí své právo předložit svou námitku řádnému soudu.

3. Avšak kromě práva na požadování svého majetku přiznaného jí ... článkem 230 a násl. obchodního zákoníku třetí strana nikdy nemůže zahájit jednání napadající zabavení v souvislosti s daněmi, s výjimkou daně z pozemku, jestliže plody a plodiny, sklizené či

nesklizené, nebo movitý majetek sloužící jako vybavení domu či usedlosti nebo ke kultivaci či využití půdy jsou umístěny na pozemcích projednávaného daňového dlužníka v době zabavení.“

Pojem „pozemek“ byl vykládán jako parcela nebo část parcely, která je skutečně využívána daňovým dlužníkem a kterou tento využívá nezávisle na ostatních (viz, inter alia. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. října 1991, NJ 1992. 298; také viz odst. 30, bod 4 Směrnic 1961).

Pojem „vybavení“ byl vykládán jako všechny objekty určené k realizaci takového využití pozemků, jež bylo v souladu s účelem, k němuž je daňový dlužník skutečně zamýšlel užít. Bylo rozhodnuto, že zahrnuje mobilní stroje (viz, inter alia. rozsudek Krajského soudu v Haarlemu ze dne 18. února 1964, NJ 1965, 402 a rozsudek Odvolacího soudu v Amsterdamu ze dne 7. prosince 1979, zmíněný v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 9. února 1981, NJ 1981. 656; rovněž viz odst. 30, bod 4 Směrnic 1961), ale ne skladované suroviny, hotové výrobky nebo dopravní prostředky (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. března 1927, NJ 1927, s. 494; Směrnice 1961 tamtéž).

Právo daňových úřadů zabavit všem movitý majetek na pozemcích daňového dlužníka včetně majetku patřícího třetí straně zahrnovalo právo na vymáhání posledně zmíněného majetku (odst. 30, bod 1 Směrnic 1961 a rozsudek Nejvyššího soudu v léto věci – viz výše uvedený odst. 23).

Narovnání běžně probíhalo veřejnou dražbou majetku (článek 14 § 2 zákona 1845 ve spojení s článkem 463 občanského soudního řádu). Nicméně bylo uznáno přípustným, pokud daňový dlužník byl v konkursu, aby výběrčí daní povolil konkursnímu správci jeho soukromý prodej (rozsudek Nejvyššího soudu z 26. května 1989, NJ 1990, 131).

30. Na podporu jednotné aplikace zákonů ministr financí rozhodnutím z 8. prosince 1961 vydal Směrnice 1961. Ty jako oficiální instrukce pro daňové úřady jemu podřízené určovaly způsob výkladu a aplikace zákonů. Směrnice 1961 byly zveřejněny: jednotlivé osoby byly oprávněny se na ně odvolávat při soudních řízeních proti daňovým úřadům, jelikož byly pro posledně jmenované závazné shodně s obecným principem správného užívání úřední moci. Nejvyšší soud to ve svém rozsudku z 28. března 1990 (NJ 1991, 118) později potvrdil rozhodnutím, že směrnice jako tyto mají být užity ve vztahu k zainteresovaným stranám jako zákonná ustanovení.

Odst. 30 Směrnic 1961 se týkal výkladu a užití článku 16. Bod 9 stanovil další instrukce související se způsobem, jakým se mělo jednat o námitkách ve správním řízení podle článku 16 §§ 1 a 2 (viz výše uvedený odst. 29). Bod 9 stanoví:

„Rozhodnutí dozorčího orgánu by nemělo být vedeno pouze právními úvahami. Jakmile jsou dostatečně vyjasněny právní souvislosti sporu, měla by být přiznána značná důležitost hledisku spravedlnosti a požadavkům správného jednání. Je v souladu s lakovým jednáním, že vlastnické právo třetí strany je ušetřeno tam, kde je třeba vybrat dluh za osobní daň či příspěvky na sociální pojištění, a také tam, kde se jedná o skutečný majetek třetí strany, přičemž ovšem platí, že v úvahu je bráno následující.

...

Výše uvedené nemění skutečnost, že nemohou existovat důvody pro to, aby v jasných případech došlo mezi daňovým dlužníkem a třetí stranou k tiché dohodě o vytvoření smyšlené vlastnické situace s úmyslem zabránit odebrání zboží.

Z hlediska spravedlnosti a správného jednání je zabavení majetku třetí stranou obecně ospravedlněno v případech vymáhání dluhů z obchodní daně a příspěvku na sociální pojištění a tam, kde ekonomický vztah mezi daňovým dlužníkem a majetkem poskytuje důvod k považování tohoto zboží za jeho a situace, že právně toto zboží patří někomu jinému, vznikla především proto, aby se

vyloučilo vymáhání na účet daňového dlužníka nebo umožnilo třetí straně získat přednostní právo na vymáhání tohoto zboží.

Příklady toho jsou případy zboží doručeného na základě smlouvy o koupi na splátky nebo různých typů leasingu či jiných forem, při kterých si dodavatel zboží podrží jeho vlastnictví.

Dále mohou v této souvislosti být posuzovány případy, kdy bylo vlastnictví majetku převedeno na třetí stranu jako záruka.

...“

31. Ve svém rozsudku z 9. ledna 1981 (NJ 1981, 656) Nejvyšší soud odmítl tvrzení, že článek 16 § 3 platí pouze pro len majetek na pozemku daňového dlužníka, jehož vlastnictví bylo převedeno na třetí stranu za účelem zabránit daňovým úřadům ve vymáhání daňových dluhů nuceným prodejem tohoto majetku. Ačkoliv z postupného vývoje tohoto ustanovení vyplývalo, že v dané době (1845) bylo inspirováno přáním čelit určitým zneužitím, neznamená to, že výskyt takového zneužití se stal podmínkou použitelnosti článku 16, odvozeného z přednostního práva majitele, jak je definováno v článku 1186 občanského zákoníku (viz výše uvedený odst. 26). Článek 16 byl později několikrát předmětem diskuse mezi Vládou a Parlamentem a z této diskuse vzešla myšlenka, že smyslem článku 16 bylo, slovy Nejvyššího soudu. „zajistil daňovým úřadům možnost narovnání zabaveným zbožím, jako by toto patřilo daňovému dlužníkovi bez ohledu na práva třetí strany“.
32. Pro dodavatele zboží nebylo možné získat od daňových úřadů informaci, zda jejich klienti měli značné daňové dluhy a zda tudíž hrozilo zabavení. V souladu s článkem 67 § 1 základního zákona o státních daních daňoví úředníci byli a jsou zavázáni držet takovou informaci v tajnosti.
33. Celní úřady se těšily právu podobnému právu výběrčího daní podle článku 16 zákona 1845. Článkem 151 základního zákona o clu a spotřební dani byly oprávněny vymáhat dovozní clo a spotřební daň za zboží, kterého se tyto týkaly, včetně správních pokut či úroku, nehledě na to, kdo si mohl činit nárok na projednávané zboží.
34. Následky konkursu kupujícího
35. Když byl vyhlášen konkurs fyzické či právnické osoby, veškerá exekuce postihující jeho majetek byla ukončena (článek 33 § 2 zákona o konkursu). To zahrnovalo zabavení jeho majetku daňovými úřady, ale nikoli zabavení majetku třetí strany podle článku 16 § 3 zákona 1845.
36. V případech, kdy movitý majetek byl prodán a doručen, ale úplně či částečně nezaplacen, článek 230 obchodního zákoníku povoloval prodejci požadovat nazpět zboží, jestliže kupující dospěl ke konkursu, s výhradou, že zboží ještě mohlo být identifikováno (článek 231) a že prodejce uplatnil své právo v třicetidenní lhůtě od doručení kupujícímu (článek 232). Prodejce pak musel vrátit platby, které již obdržel, stejně jako jisté náklady mezitím vynaložené (články 233 a 235). Kupní smlouva byla poté prohlášena za zrušenou a na zboží se hledělo, jako by vždy náleželo prodejci (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. června 1970. NJ 1971. 203).

Prodejcová práva daná články 230 a násl. obchodního zákoníku musely daňové úřady respektovat (článek 16 § 3 zákona 1845 - viz výše uvedený odst. 29).

1. Procesní ustanovení

2. Jak vyplývá z článku 16 § 1 zákona 1845. třetí strany požadující vlastnické právo na zboží zabavené na pozemku daňového dlužníka mohly vznést námitku ve správním řízení k výběrčímu daní, který ji předal dozorcímu orgánu pro přímou daň. Ačkoliv článek 16 § 1 zmiňoval sedmidenní lhůtu, námitky ve správním řízení podané po jejím uplynutí byly přesto projednávány a výběrčí daní byl zavázán pozdržet nucený prodej zabaveného majetku, pokud

to ještě bylo možné (odst. 30, bod 8 Směrnic 1961).

Pokud se týká důvodů, na nichž byla námitka ve správním řízení k daňovým úřadům založena, neexistovala žádná omezení.

37. Po obdržení rozhodnutí od dozorčího orgánu nebo – pokud tomu dala přednost – bez čekání na získání tohoto rozhodnutí mohla třetí strana zahájit řízení u krajského soudu podle článku 456 občanského soudního řádu (viz výše uvedený odst. 27).

Avšak článek 16 § 3 zákona 1845 omezoval důvody pro takový postup na otázku, zda zabavený majetek byl skutečně „plody či plodinami, sklizenými či nesklizenými, či movitým majetkem sloužícím buď jako vybavení domu či usedlosti nebo ke kultivaci či využití půdy“ (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. ledna 1981. NJ 1981, 656 a rozsudek Nejvyššího soudu v této věci – viz výše uvedený odst. 23).

38. Možnosti nápravy civilním soudem byly vysvětleny v rozsudku Nejvyššího soudu v této věci (viz výše uvedený odst. 23). Tento rozsudek ujasnil, že při přednesení případu u civilního soudu se třetí strana nemusela omezovat na otázku popsanou ve výše uvedeném odst. 37. ale mohla rovněž, založil svůj postup na nesprávném výkonu soukromého práva (článek 1401 občanského zákoníku) učiněném výběrčím daní a takto soudu umožnil přezkoumání souladu jednání výběrčího daní se Směrnicemi 1961 při výkonu exekuce a dozorčího orgánu pro přímou daň při zamítnutí námítky třetí strany.

39. Zadržení vlastnického práva

40. Článek 455 německého občanského zákoníku stanoví následující:

„Jestliže si prodejce movitého zboží ponechal vlastnictví až do zaplacení ceny, mělo by být v případě pochyb přijato, že převedení vlastnictví se uskuteční v souvislosti s prozatímní podmínkou úplného zaplacení ceny a že prodejce je oprávněn zrušit smlouvu, jestliže se kupující ocitne v platební neshcopenosti.“

Podle článku 346 německého občanského zákoníku má každá strana v případě odstoupení povinnost navrátit druhé straně vše, co na základě smlouvy již obdržela.

V době popisovaného případu a s ním spojených stížností neexistovalo v nizozemském právu zákonné ustanovení podobné článku 455 německého občanského zákoníku, ale zadržení vlastnického práva bylo často používáno a potvrzováno soudy ve sporech mezi soukromými stranami.

1. Vývoj s ohledem na právo daňových úřadů zabavit majetek patřící třetí straně a nacházející se na pozemku daňového dlužníka
2. V roce 1974 byla vládní komisí publikována vyhláška s účelem přehodnotit zákon o přednostních právech (viz výše uvedený odst. 26). S ohledem na právo daňových úřadů dané jim článkem 16 § 3 zákona 1845 vyhláška vyjadřovala názor. Že toto právo by mělo být omezeno na případy, kdy si i jiní věřitelé kromě daňových úřadů vymíňovali práva, která se zcela či podstatně týkala zajištění závazků: to zhruba odpovídalo postupu sledovanému samotnými daňovými úřady, jak byl stanoven ve Směrnicích 1961 (viz výše uvedený odst. 30). Také navrhovala rozšíření práva konfiskace na veškerý movitý majetek určený ke stálému provoznímu využití projednávaným podnikem.
3. Právo daňových úřadů podle článku 16 § 3 se stalo terčem rostoucí kritiky. Z tohoto důvodu vláda při zavádění legislativy směřující k novelizaci zákona o vybírání daňových dluhů nenavrhl – v dané době – žádné zásadní změny týkající se přednostního práva daňových úřadů nebo práva na zabavení. Při přednesení příslušného návrhu zákona prohlásila, že je potřebná podrobnější studie, pro kterou byla vytvořena meziministerská pracovní skupina. Toto

stanovisko bylo kritizováno v Parlamentu obzvláště těmi stranami, které shledávaly širokou pravomoc daňových úřadů při konfiskacích neoprávněnou, ale Vláda hájila své stanovisko. Nicméně přednesení nového návrhu zákona v Parlamentu vedlo znovu ke kritickým diskusím jak v Parlamentu, tak mimo něj.

4. Návrh zákona zmíněný ve výše uvedeném odstavci se stal novým zákonem o vybírání daní, který vešel v platnost 1. června 1990 (dále jen „zákon 1990“).

Pro praktické účely ponechává v původním stavu ustanovení zákona 1845 týkající se priority daňových dluhů, dokonce prodlužuje daný časový limit. Obsahuje také ustanovení (článek 22), které je prakticky téměř identické s článkem 16 zákona 1845 (viz výše uvedený odst. 29) přičemž jediný skutečný rozdíl spočívá v tom, že v § 3 je uveden vyčerpávající seznam daní, kterých se týká.

Podle článku 70 zákona 1990 by článek 22 ztratil účinnost 1. ledna 1993, pokud by k tomu datu nebyl předložen nový návrh zákona, který by ho nahradil nebo prodloužil jeho platnost minimálně na dobu jednoho roku; návrh zákona (č. 22,942) vyhovující těmto požadavkům byl skutečně Dolní komoře Parlamentu předložen 30. listopadu 1992.

43. Meziministerská pracovní skupina (viz výše uvedený odst. 41) zveřejnila svou zprávu v roce 1990. Návrh zákona č. 22.942, který je založen na zprávě výše zmíněné meziministerské pracovní skupiny a úzce se jí drží, navrhuje pozměnit občanský zákoník a zákon 1990 takovým způsobem, aby zajišťovaly daňovým úřadům právo vymáhat všechn majetek nepatřící daňovému dlužníkovi, ale určený ke stálému užívání při výkonu jeho povolání. Třetí strany by tak nemohly čelit výběrčímu daní žádným dohodnutým právem sloužícím v podstatě jako záruka. Výběrčí daní by však byl povinnen dotázat se daňového dlužníka, zda nějaká část zabaveného majetku patří třetí straně.

ŘÍZENÍ PŘED KOMISÍ

44. Gasus podal žádost ke Komisi 6. července. 1989. Uváděl, že neměl přístup k nezávislému a nestrannému soudu v rozporu s článkem 6 § 1 a že byl připraven o svůj majetek v rozporu s článkem 1 Protokolu č 1
45. Dne 21. října 1992 Komise prohlásila žádost (č. 15375/89) za přípustnou, pokud se týká stížnosti související s článkem 1 Protokolu č. 1. a za nepřípustnou, pokud se týká zbytku. Ve své zprávě z 21. října 1993 (článek 31) Komise šesti hlasy ku šesti s rozhodujícím hlasem svého předsedy vyjádřila názor, že nedošlo k porušení článku 1 Protokolu č. 1.

KONEČNÉ NÁVRHY PŘEDLOŽENÉ SOUDU VLÁDOU

46. Vláda uzavřela své vyjádření potvrzením názoru, že žádost Gasusu založená na porušení článku 1 Protokolu č. 1 by měla být prohlášena za nepřípustnou, jelikož nebyly vyčerpány všechny domácí opravné prostředky (článek 26 Úmluvy) a žádost byla každopádně nepodložená.

PŘÁVNÍ ZJIŠTĚNÍ

1. Předběžná námitka Vlády
2. Žalující společnost si v podstatě stěžovala na porušení článku 1 Protokolu č. 1. Podle Vlády však žalující společnost neuvedla, nebo uvedla nedostatečně, tuto stížnost u národních soudů Vláda odkazovala na článek 26 Úmluvy, který stanoví:

„Komise může posuzovat věc až po vyčerpání všech vnitrostátních právních prostředků nápravy podle všeobecně uznávaných pravidel mezinárodního práva

Poukázala na skutečnost, že v domácích řízeních žalující společnost založila své argumenty, pokud se

týkaly Úmluvy, pouze na článku 6. U odvolacího soudu a Nejvyššího soudu Gasus ve skutečnosti popřel, že článek 1 Protokolu č. 1 je použitelný.

Podle názoru Komise se celé řízení na národní úrovni týkalo otázky, zda žalující společnost byla či nebyla nezákonně připravena o svůj majetek. Navíc odvolací soud i Nejvyšší soud posuzovaly tuto otázku podle článku 1 Protokolu č. 1.

48. Soud zdůraznil, že účelem požadavku, aby domácí opravné prostředky byly vyčerpány, je zajistit státům Úmluvy příležitost, aby předešly nebo napravily, zpravidla prostřednictvím soudů, údajná porušení závazků dříve, než jsou tato obvinění předložena institucím Úmluvy (viz, jako nejsoučasnější, rozsudek ve věci Hentrich v. Francie ze dne 22. září 1994, Série A č. 296-A, s. 18. § 33). To znamená, že stížnost, která má být předložena Komisi, musí být nejprve, alespoň v zásadě a v souladu s příslušnými požadavky domácího práva, předložena příslušným národním soudům (viz, inter alia, rozsudek ve věci Saidi v. Francie ze dne 20. září 1993, Série A č. 261-C, s. 54, § 38).

49. Je pravda, že na článek 1 Protokolu č. 1 poprvé odkazoval výběrčí daní; jedná se rovněž o případ, kdy žalující společnost důsledně popírala jeho použitelnost a argumentovala s ní u Nejvyššího soudu pouze v alternativním návrhu. Přesto odvolací soud i Nejvyšší soud byly schopny řešit údajné porušení tohoto ustanovení a v zásadě tak učinily.

Podle toho žalující společnost poskytla nizozemským soudům, a obzvláště Nejvyššímu soudu Nizozemského království (viz výše uvedený odst. 23), příležitost předejít či napravit údajné porušení článku 1 Protokolu č. 1. Předběžná námitka je tudíž zamítnuta.

1. Údajné porušení článku 1 Protokolu č. 1
2. Žalující společnost si stěžovala na zabavení míchačky na beton daňovými úřady a její následný prodej s jejich tichým souhlasem. Opírala se o článek 1 Protokolu č. 1, který stanoví:

„Každá fyzická nebo právnická osoba má právo pokojně užívat svůj majetek. Nikdo nemůže být zbaven svého majetku s výjimkou veřejného zájmu a za podmínek, které stanoví zákon a obecné zásady mezinárodního práva.

Předchozí ustanovení nebrání právu států přijímat zákony, které považují za nezbytné, aby upravily užívání majetku v souladu s obecným zájmem a zajistily placení daní a jiných poplatků nebo pokut.“

Vláda zdůraznila, že nedošlo k porušení tohoto ustanovení. Komise došla ve své zprávě ke stejnému závěru.

1. Zda došlo k porušení „pokojného užití majetku“ žalující společnosti
2. Žalující společnost poukázala na to, že prodala Atlasu míchačku na beton s podmínkou zadržení vlastnického práva na ni do zaplacení plné ceny. Jelikož v době zabavení plná cena nebyla zaplacená, vlastnictví míchačky na beton stále zůstávalo Gasusu. To podle jeho přesvědčení znamenalo, že zabavení a následný prodej onoho stroje nizozemskými daňovými úřady porušily jeho vlastnické právo.

Komise rovněž shledala, že došlo k porušení „pokojného užití majetku“ Gasusu.

52. Vláda namítala, že zadržení vlastnického práva mělo spíše charakter záruky na věcné právo než „skutečného“ vlastnictví a že jeho „užití“ bylo omezeno na zajištění zaplacení kupní ceny. „Skutečné“ či „ekonomické“ vlastnictví přešlo na kupujícího, který mohl tržít poškozením nebo ztrátou koupeného zboží, nebo získat jeho užitím či dalším prodejem. V době projednávaných událostí proto míchačka na beton nebyla již „majetkem“, jehož „pokojné užití“ Gasusu zaručoval článek 1 Protokolu č. 1.

53. Soud připomněl, že výraz „majetek“ v článku 1 Protokolu č. 1 má autonomní význam, který zcela jistě není limitován na vlastnictví fyzických věcí: určitá jiná práva a zájmy vytvářející aktiva mohou být rovněž považovány za „majetková práva“, a tudíž za „majetek“ pro účely tohoto ustanovení. V tomto kontextu je proto bezpředmětné, zda právo Gasusu na míchačku na beton je považováno za právo vlastnické či záruku věcného práva. Zabavení a prodej míchačky na beton v každém případě zakládá „porušení“ práva žalující společnosti na „pokojné užití majetku“ v rámci znění článku 1 Protokolu č. 1.
54. Použitelné pravidlo
55. Soud obvykle omezuje svou pozornost tak dalece, jak je to možné, na sporné body vzešlé ze zvláštních případů Soudu předložených. V této věci však musí posoudit článek 16 § 3 zákona 1845, jelikož porušení, proti němuž je vedena stížnost, bylo výsledkem aplikace tohoto ustanovení.
56. Jak Soud často rozhodl, článek 1 v zásadě zajišťuje vlastnické právo. Obsahuje tři rozdílná pravidla. První, které je vyjádřeno v první větě prvního odstavce a má všeobecný charakter, stanoví princip pokojného užití majetku. Druhé, v druhé větě téhož odstavce, se zabývá zbavením majetku a činí je závislým na určitých podmínkách. Třetí, obsažené v druhém odstavci, stanoví, že státy Úmluvy jsou oprávněny kontrolovat užití majetku v souladu s obecným zájmem nebo zajištěním placení daní a jiných poplatků nebo pokut.

Avšak tato tři pravidla nejsou „rozdílná“ v tom smyslu, že by spolu navzájem nesouvisela: druhé a třetí se zabývají zvláštními případy porušení práva na pokojné užití majetku, proto by měla být vykládána ve smyslu obecného principu vyjádřeného v prvním pravidle (viz rozsudek ve věci AGOSI v. Spojené království ze dne 24. října 1986, Série A č. 108, s. 17. § 48).

56. Žalující společnost založila své podstatné tvrzení na předpokladu, že byla připravena o svůj majetek.
57. Podle názoru Komise prodejem se zadržením vlastnického práva vznikla „zvláštní právní situace“, ve které individuální práva prodejce a kupujícího závisela na domácích zákonných pravidlech aplikovatelných na tuto transakci. V běžném případě by jak prodejce, tak kupující měli omezené vlastnické právo chráněné článkem 1 Protokolu č. 1, ale přesný rozsah práva požívaného každou ze stran by mohl být různý vzhledem k užitému právnímu systému. Zvláště na domácím právu záviselo, do jaké míry zadržení vlastnického práva chránilo prodejce majetek před požadavky jiných věřitelů. Jestliže tito další věřitelé byli oprávněni získat zabavený majetek a prodat ho k uspokojení svých požadavků, výsledkem bylo, že prodejce byl připraven o své právo na majetek. Toto se podle názoru Komise stalo žalující společnosti v projednávaném případě. Použitelným pravidlem bylo proto pravidlo obsažené v druhé větě prvního odstavce.
58. Vláda popírala, že žalující společnost byla připravena o svůj majetek. Zaprvé – daňové úřady zabavily míchačku na beton, ale nezkonfiskovaly ji: zabavení zanechalo právo na majetek Gasusu nedotčené. Zadruhé – ačkoliv míchačka na beton byla nakonec prodána a ačkoli tento prodej byl umožněn zabavením, byl uskutečněn podle soukromé smlouvy uzavřené Atlasem a Van Baarsenem. Zatřetí namítala, že výraz „připraveni o majetek“ nutně vede k závěru, že fyzická či právnická osoba byla ponechána s „prázdnými rukama“: ve skutečnosti Gasus neustoupil od svého požadavku, aby Atlas zaplatil zbytek kupní ceny, a Vláda nemohla být viněna, jestliže se takové vyrovnání ukázalo být nemožným následkem konkursu Atlasu.
59. Soud shledal, že porušení, proti němuž se vede v tomto případě stížnost, bylo ve skutečnosti výsledkem výkonu pravomoci daňových úřadů podle článku 16 § 3 zákona 1845. Účelem tohoto zákona bylo regulovat vybírání přímé daně na území Nizozemí a článek 16 § 3 tvořil část ustanovení týkajících se vymáhání nezaplacených daňových dluhů. Stejně jako ostatní věřitelé mohly daňové úřady vymáhat nezaplacené daňové dluhy od všech dlužníků zabavením jejich majetku; podle článku 16 § 3 byly navíc zplnomocněny zabavit a získat všechny movitý majetek

nacházející se na pozemku dlužníka a kvalifikovaný jako „vybavení“, nehledě na to, zda tento majetek patřil či nepatřil dlužníkovi (viz výše uvedené odst. 29 až 31). To, že daňové úřady při vymáhání nezaplacených daňových dluhů Atlasu zabavily míchačku na beton, na kterou si Gasus činil vlastnické právo, bylo v jejich pravomoci.

Na tomto pozadí je podle názoru Soudu nejpřirozenějším přístupem posoudil stížnost Gasusu ve smyslu „zajištění placení daní“, což patří k pravidlu zakotvenému v druhém odstavci článku 1 Tento odstavec přímo vyhrazuje státům Úmluvy právo aplikovat lakové zákony, které se zdají být nezbytné k zajištění placení daní. Důležitost, kterou tvůrci Úmluvy přikládali tomuto aspektu druhého odstavce článku 1, může být posouzena ze skutečnosti, že ve stadiu, kdy tento text neobsahoval lakový přímý odkaz na daně, bylo již mlčky přijímáno, že státům bude vyhrazena pravomoc aplikovat jakýkoliv daňový zákon, který uznají za vhodný, přičemž vždy platilo, že opatření v této oblasti se nebudou rovnat svémocné konfiskaci.

Skutečnost, že současná daňová legislativa umožňuje daňovým úřadům za určitých podmínek vymáhat daňové dluhy na úkor majetku třetí strany, neopravdňuje jiný závěr, pokud se týká použitelného pravidla. Rovněž sama o sobě nepostačuje k označení článku 16 § 3 za ustanovení poskytující pravomoc ke svémocné konfiskaci.

Propůjčení pravomoci k vymáhání zboží určitému věřiteli, když loto, ač v držení dlužníka, je právně vlastněno třetí stranou, je v několika právních systémech uznávanou metodou posílení věřitelova postavení ve vymáhacím řízení. Podle nizozemského práva platného v dané době majitelé měli v souvislosti s nezaplaceným nájmem pravomoc srovnatelnou s tou, kterou zaručovalo francouzské a belgické právo: Vláda rovněž, citovala několik ustanovení daňových zákonů jiných států Úmluvy, která dávala daňovým úřadům ve zvláštních případech podobnou pravomoc. Proto skutečnost, že nizozemská legislativa považovala za správné posílit postavení daňových úřadů ve vymáhacích řízeních proti daňovým dlužníkům, neospravedlňuje závěr, že zákon 1845 nebo jeho článek 16 § 3 nemá za cíl „zajištění placení daní“, nebo že užití pravomoci udělené tímto článkem zakládá „konfiskaci“, ať už „svémocnou“ či nikoli, spíše než metodu vymáhání daňových dluhů.

1. Shoda s podmínkami stanovenými v druhém odstavci
2. Jak vyplývá z předchozího odstavce, současný případ se týká práva států přijímat takové zákony, jaké považují za nutné pro účel „zajištění placení daní“.

V současném případě Soud není žádán, aby zjistil, zda toto právo, jak může naznačovat znění zmíněného ustanovení, je omezeno na procesní daňové zákony (to znamená zákony, které regulují formality daňového systému včetně vymáhání daňových dluhů), nebo zda se také týká hmotně právních daňových zákonů (to znamená zákonů, které stanoví okolnosti, za nichž je daň povinná, a její částky); zákon 1845, který je předmětem sporu v tomto případě, byl jasně procesním daňovým zákonem.

Při schvalování takových zákonů musí být zákonodárcům poskytnut široký prostor pro hodnocení, zvláště s ohledem na otázku, zda by – a pokud, tak do jaké míry – daňové úřady měly být postaveny do lepšího postavení při vymáhání daňových dluhů, než v jakém jsou běžní věřitelé při vymáhání obchodních dluhů. Soud bude v tomto brát ohled na hodnocení legislativy, pokud nebude postrádat rozumné opodstatnění.

61. Článek 16 § 3 zákona 1845 dal daňovým úřadům pravomoc vymáhat daňové dluhy proti určitému majetku, který, ačkoliv ve skutečnosti v držení jejich dlužníka, jelikož se nacházel na jeho pozemku a sloužil jako „vybavení“, byl po právní stránce vlastněn třetí stranou. Tím zbavil daňové úřady nutnosti zvažovat, zda tento byl skutečným vlastnictvím dlužníka. Účelem tohoto ustanovení bylo očividné usnadnit vymáhání daňových dluhů, které samo o sobě je jasně v

obecném zájmu.

Je pravda, že Směrnice 1961 zmenšily pravomoc daňových úřadů podle článku 16 § 3. Jak bylo omezeno těmito směrnici, článek 16 § 3 opravňoval daňové úřady vymáhat pouze určité daňové dluhy - včetně takových, jaké měl Atlas - proti „vybavení“ vlastněnému třetími stranami, když takové vlastnictví bylo určeno pouze ke zmaření vymáhání od daňového dlužníka nebo k zajištění přednostního práva na získání projednávaného majetku třetí stranou (viz výše uvedený odst. 30). Toto však nemělo vliv na základní cíl článku 16 § 3, který i nadále, jak zdůraznila Vláda, bránil daňovým únikům v obecném zájmu.

62. V souladu s pevně stanoveným precedenčním právem Soudu musí být druhý odstavec článku 1 Protokolu č. 1 vykládán v souvislosti s principem stanoveným první větou tohoto článku (viz výše uvedený rozsudek případu AGOSI. tamtéž). Proto zasahování musí dosáhnout „spravedlivé rovnováhy“ mezi požadavky obecného zájmu společnosti a požadavky ochrany základních práv jedince. Snaha prosadit takovou rovnováhu se odráží v celkové struktuře článku 1 včetně druhého odstavce: musí zde existovat rozumný vztah úměrnosti mezi užitými prostředky a sledovaným cílem.
63. Gasus zdůraznil, že byl připraven o svůj majetek při placení daňových dluhů třetí strany, nizozemské společnosti Atlas.

Poukázal na to, že nebyl v žádném případě odpovědný za projednávané daňové dluhy. Navíc nemohl ani tušit, že k této situaci dojde, neboť nizozemské daňové úřady nemohly lakovou informaci poskytnout nikomu kromě skutečného dlužníka.

Konečně skutečnost, že svěřené vlastnické právo na majetek nepovažovaný za „vybavení“ jednoho z bankéřů Atlasu, NIB, bylo respektováno, zatímco zadržení vlastnického práva Gasusu nikoliv, ukazuje, že zásah do práv Gasusu byl svémocný. Podle jeho tvrzení bylo zadržení vlastnického práva blíže „skutečnému“ vlastnictví než svěřené vlastnické právo. Posledně uvedené zahrnovalo převod vlastnictví od dlužníka, který byl nadále oprávněn užívat a často dokonce prodat majetek, k věřiteli, který sám o sobě neměl o majetek nikdy zájem. Zadržení vlastnického práva bylo na druhé straně pokračováním vlastnictví původního vlastníka do doby, kdy kupující splní své závazky.

64. Podle názoru Komise bylo projednávané opatření učiněno v souladu s určitými zákony nizozemského práva. Proto žalující společnost měla brát tyto zákony v úvahu, v případě potřeby s vhodnou právní pomocí; mohla se rozhodnout vůbec míchačku na beton neprodávat nebo mohla snížit své riziko bud ustanovením „specifické záruky“ v dodatku k zadržení svého vlastnického práva nebo užitím pojištění.
65. Vláda dávala přednost nahlížení na případ jako na týkající se rozporných zájmů věřitelů v jednání se společným dlužníkem, jehož majetek nestačil k uspokojení všech. Ačkoliv nizozemské právo teoreticky uznalo zásadu paritas creditorum, stanovilo, stejně jako jiné právní systémy, přednostní práva stranici určitým věřitelům před ostatními a postavilo v této souvislosti práva daňových úřadů velmi vysoko.

V souladu se zprávou mezivládní pracovní skupiny (viz výše uvedený odst. 43), kterou Vláda předložila Soudu, byla jak vysoké postavení přednostního práva daňových úřadů, tak jejich rozsáhlá práva na zabavení ospravedlněna, inter alia. následujícími rozdíly mezi daňovými úřady a soukromými věřiteli: daňové úřady si své dlužníky nevybraly; očekávala se od nich větší shovívavost než od ostatních věřitelů a jejich přednostní právo (které zaručovalo, že dluhy budou v každém případě zaplacený) jim umožňovalo pružnost, pokud jde o termíny stanovení a výběru povinné částky; byly zavázány povolit úvěr; nesmely připustit riziko, aby se strany, s nimiž jednaly, ukázaly jako nesolventní. Obchodní věřitelé navíc mohli v mnoha případech získat vyšší přednost podepsáním dohody, jako je svěřený převod vlastnictví či zadržení vlastnického práva, a právo zabavit majetek

jmenovitě patřící třetím stranám, sloužící k napravení nerovností vzniklých touto situací.

V rozporu s tím, co Gasus navrhl, jeho postavení a postavení NIB nebylo srovnatelné. I když bylo pravdou, že pouhé svěřené vlastnictví NIB bylo respektováno, zatímco zadržení vlastnického práva žalující společnosti nikoli, důvod toho byl přesně ten, že majetek, na nějž se vztahovalo vlastnictví NIB, nebyl „vybavením“ v rámci znění článku 16 § 3 zákona 1845 a tudíž ani předmětem zabavení. Proto, v tomto ohledu nedošlo ke svémocnému rozlišování.

V souladu se Směrnicemi 1961 muselo být „skutečné“ vlastnictví (to znamená vlastnictví nestanovené pouze zástavním věcným právem) v každém případě respektováno daňovými úřady. Podle názoru Vlády bylo nizozemské právo svobodné při definování svého pojetí koncepce vlastnictví a mohlo tudíž omezit určité formy v obecném zájmu. Další státy Úmluvy omezily ochranu poskytovanou zadržením vlastnického práva v ještě širší míře než Nizozemí.

Nakonec Vláda zopakovala, že Gasus trval na svém požadavku, aby Atlas zaplatil kupní cenu. To znamenalo, že Gasus nebyl ponechán s „prázdnými rukama“. Ačkoliv konkurs Atlasu zbavil tento požadavek jeho významu, nebyl to bod v celé záležitosti, za nějž by mohla být Vláda volána k odpovědnosti.

66. Soud na počátku poznamenal, že přidělení pravomoci daňovým úřadům refundovat daňové dluhy majetkem vlastněným určitými třetími stranami – jako je prodejce zboží, který si ponechá vlastnické právo – samo o sobě nevede k závěru, že spravedlivé rovnováhy mezi obecným zájmem a ochranou základních práv jednotlivce nebylo dosaženo. Právo refundace majetku, který je fakticky v držení dlužníka, ačkoliv jmenovitě vlastněn třetí stranou, není nezvyklou metodou posílení postavení věřitele ve vymáhacím řízení; nemůže být považováno za neslučitelné samo o sobě s požadavky článku 1 Protokolu č. 1. Proto se legislativa v zásadě může uchýlit k této metodě, aby v obecném zájmu zajistila, že daňový systém bude vynášet co možná nejvíce a že dluhy budou splaceny co možná nejrychleji. Nemůže být nicméně přehlíženo, že, zcela odhlížeje od nebezpečí zneužití, povaha legislativy, jejímž prostřednictvím stát vytváří takové pravomoci pro sebe, není stejná jako u legislativy přidělující podobné pravomoci úzce definovaným kategoriím soukromých věřitelů. Proto je třeba důkladněji posoudit otázku úměrnosti v tomto případě.
67. V této souvislosti Soud rovněž poznamenal, že při hodnocení úměrnosti pravomocí podle článku 16 § 3 a jejich užití v tomto případě je bezpředmětné, že Gasus byl společností s ručením omezeným založenou podle německého práva a měl registrované sídlo v Německu. Gasus prodal a doručil svou míchačku na beton kupci sídlícímu v Nizozemí a instaloval ji na jeho pozemku. Gasus nemohl tudíž očekávat nic jiného, než že účinnost jeho zadržení vlastnického práva při zabavení bude záviset na nizozemských zákonech. Není tedy rozdíl v tom, zda prodejce, který si ponechá vlastnické právo a který se považuje za oběť výkonu pravomoci daňových úřadů podle článku 16 § 3, má trvalé nebo registrované sídlo v Nizozemí či kdekoli jinde. V každém případě zásadní otázkou musí být, zda následkem jednání daňových úřadů při zabavení majetku, k němuž si prodejce ponechal vlastnické právo, musel tento nést „individuální a nepřiměřené břímě“ (viz rozsudek případu ve věci James a další v. Spojené království ze dne 21. února 1986, Série A č. 98, s. 34, § 50).
68. Ať budeme jakkoli porovnávat povahu zadržení vlastnického práva se „skutečným“ či „řádným“ právem na majetek, což je záležitost, u které Soud neshledává žádný společný základ pro státy Úmluvy, je zřejmé, že kdokoli prodá zboží podrobené zadržení vlastnického práva, nezajímá ho ani tak zachování vlastnictví zboží samotného, ale především obdržení kupní ceny. Stát proto může legitimně, v rámci svého pole působnosti, rozlišovat mezi zadržením vlastnického práva a jinými formami vlastnictví.

Málo záleží, zda je takové rozlišení prováděno formou trvalého omezení práva vlastníků nebo je

vyjádřeno v termínech procesního práva; jak Soud ukázal ve svém rozsudku ve věci Fayed v. Spojené království ze dne 21. září 1994 – takové rozlišení nemusí být ničím jiným než otázkou legislativní techniky (Série A č. 294-B, s. 50, § 67).

69. Nemůže být přehlédnuto, že obecně případy, ve kterých daňové úřady použijí svých vysokých přednostních práv a svých pravomocí daných článkem 16 § 3 zákona 1845, jsou přesně ty, kde daňový dlužník není schopen splnit závazky vůči všem svým věřitelům. Toto nutně vede k závěru, že v těchto případech obchodní věřitelé nebudou plně vyplaceni, jestliže nějakou platbu vůbec obdrží.

Soud proto nesouhlasí s Vládou, že skutečnost, že požadavek žalující společnosti na Atlas se stal bezpředmětným, není následkem jednání daňových úřadů.

70. Přesto je pravdou, jak shledala Komise, že žalující společnost se podílela na obchodní transakci, která s sebou ve své podstatě přinášela prvek rizika (viz, mutatis mutandis, rozsudek případu Pine Valley Developments Ltd a další v. Irsko ze dne 29. listopadu 1991, Série A č. 222, s. 26, § 59). Skutková zjištění případu ukazují, že Gasus si byl v zásadě dostatečně vědom svého rizika, aby učinil kroky pro jeho omezení.

Když Gasus povolil Atlasu zaplatit kupní cenu míchačky na beton ve splátkách a byl si vědom nebezpečí, že Atlas splátky nemusí dodržet, ponechal si vlastnické právo na míchačku na beton až do zaplacení plné ceny. To mu podle nizozemského práva zajišťovalo do jisté míry záruku, jelikož jeho nárok na míchačku na beton lak měl přednost před nároky ostatních věřitelů vyjma daňových úřadů, které byly oprávněny podle článku 16 § 3 ji zabavit a výtěžek odevzdat státu.

Stejně jako Komise Soud shledal, že Gasus mohl zcela vyloučit riziko odmítnutím poskytnutí úvěru Atlasu: mohl si především vymínit platbu plné kupní ceny předem a jinak odmítnout míchačku na beton prodat. Přijal rovněž, že žalující společnost mohla získat další záruku, například formou pojištění nebo bankovní garance, čímž by přenesla riziko na jinou stranu.

Pro Soud tudíž není nutné stanovit, zda žalující společnost mohla zjistit existenci a rozsah daňových dluhů Atlasu, kterýžto bod byl předmětem sporu. Je také bezpředmětné, že žalující společnost za daňový dluh nenesla žádnou odpovědnost.

V tomto kontextu není bez významu, že vlastníci zboží, kterého se zabavení týká podle článku 16 § 3 zákona 1845, vědomě povolili, aby toto sloužilo jako „vybavení“ na pozemku daňového dlužníka. Mohli být proto do určité míry považováni za odpovědné za to, že daňový dlužník mohl budit zdání důvěryhodnosti pro získání úvěru.

71. Navíc, ať už daňové úřady mají či nemají právní či jinou povinnost být pružnější, pokud se týká daňových dlužníků v dočasných platebních potížích, nemají k dispozici stejné prostředky jako obchodní věřitelé při své vlastní ochraně před následky finančních problémů svého dlužníka. Nemají ani žádné prostředky ke své vlastní ochraně před dlužníkovými pokusy vyřešit tyto problémy postoupením vlastnického práva na své „vybavení“ jiné straně jako způsob půjčky proti záruce.

72. Soud přijímá argument Vlády, že skutečnost, že míchačka na beton, na kterou si Gasus ponechal vlastnické právo, byla zabavena, zatímco majetek zahrnutý do svěřeného vlastnictví NIB byl ušetřen, nestačí jako důkaz k prokázání, že zabavení míchačky na beton bylo svémocné. Zatímco míchačka na beton dodaná Gasusem byla kvalifikována jako „vybavení“, u majetku, na které si mohla činit nárok NIB, tomu tak nebylo. Toto rozlišení bylo právně podloženo v duchu pevně stanoveného souboru ustálené judikatury a v souladu se stanovenou politikou ministra financí.

73. Konečně, podle názoru Soudu by mělo být vzato v úvahu, že, jak bylo ujasněno Nejvyšším soudem v jeho rozsudku k tomuto případu, podle nizozemského práva třetí strany, jejichž majetek byl zabaven podle článku 16 § 3 zákona 1845, mohly užití zmíněných pravomocí přiznaných tímto článkem přiměřeně přezkoumat soudem v řízení, které by vyhovovalo požadavkům článku 6 § 1 Úmluvy.
74. S ohledem na výše uvedené Soud dospěl k názoru, že požadavek přiměřenosti byl uspokojen. Proto zde nedošlo k porušení článku 1 Protokolu č. 1.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD

1. zamítá jednomyslně předběžnou námitku Vlády;
2. rozhoduje šesti hlasy ku třem, že nedošlo k porušení článku 1 Protokolu č. 1.

Vyhotoveno v jazyce anglickém a francouzském a vyhlášeno při veřejném jednání, v Paláci lidských práv ve Strasbourgu dne 23. února 1995.

Herbert PETZOLD

tajemník

Rolv RYSSDAL

předseda